

Duel mellem skønhed og undergang

Efterklang har i samarbejde med Karsten Fundal komponeret en opera om skønhed og undergang, mens Niels Rønsholdt har komponeret en række omvendte kærlighedsviser baseret på lyrikken fra Jacques Brels vise 'Ne me quitte pas'. Begge album er ganske banebrydende

Af Emil Eggert Scherrebeck

Selv om vi lever i en Spotify-tid med singler og playlister, har danske musikere på ingen måde opgivet at lave store ambitiøse konceptalbum.

Internationalt anerkendte Efterklang har i samarbejde med Karsten

Fundal komponeret en genreforvridende opera med elementer fra den rytmiske musik. Den fortæller en fragmentarisk historie om en kult, der har bosat sig under jordens overflade, mens Jordan muligvis er ved at gå under ovenover dem.

Og komponist Niels Rønsholdt har lavet et omvendt visealbum, hvor teksten til alle kompositionerne er taget fra den belgiskfranske Jacques Brels romantiske vise »Ne me quitte pas«, men hvor ordene bliver sunget baglæns og er fordelt som brudstykker ud over albummets 11 numre.

Begge værker demonstrerer, at

Det er således også skønheden og undergangsstemningen, der duellerer på pladen rent musikalsk

den konceptuelle tilgang til musikken kan åbne døre ind til rum, som hidtil slet ikke har eksisteret.

I konstant bevægelse

Efterklang er kendt for hele tiden at søge nyt musikalsk terræn, og i sommeren 2015 opførte det verdensberømte danske indieband i samarbejde med Copenhagen Opera Festival og The Happy Hopeless Orchestra operaen *LEAVES – The Colour of Falling*. Det foregik under jorden i den 1.000 kvadratmeter store atomkælder under Københavns Kommunehospital, som ellers normalt er lukket.

Nu udkommer operaen på plade, og den lever i sandhed i denne indspillede version. Den lever på de smukke og ofte brutale kompositioner, og den lever på den decideret sublim fremførelse af Efterklang og The Happy Hopeless Orchestra.

LEAVES – The Colour of Falling tager som fortælling udgangspunkt i billedet af det faldende efterårsblad, og gennem dette billede tematiserer den skønheden i undergangens tid.

Det er således også skønheden og undergangsstemningen, der duellerer på pladen rent musikalsk. Eller måske skønheden i undergangen, i faldet ned i afgrunden. Meget centralt

for dette tema er nummeret »The Colour Not of Love«, hvor lyrikken er baseret på en slags forskydningstekst, der centrerer sig om faldet, bladets fald i efteråret (*fall* på engelsk), faldet ned i kærligheden.

The colour of not of love the colour not of

the colour of falling in not of love of falling in in

the colour of fall the colour of green, green falling in ... the colour of falling s love

De blandede følelsers holdeplads

Det er dér, på de blandede følelsers holdeplads, Informations musikredaktør efterlades efter at have lyttet til indspilningen af den aktuelle David Bowie-musical 'Lazarus'. Her finder man nemlig de tre sidste sange fra Bowies hånd, men man finder også en parade af alt, alt, alt for forsigtige fortolkninger af hans klassikere

Af Ralf Christensen

Eftermæle. David Bowie sørgede for sit eftermæle, som ingen popstjerne før ham har gjort.

Det vidste vi selvfølgelig ikke dengang, det stod på, men vi forstår nu, at han i de tre år op til sin død var i

gang med at gøre boet – og hvilket bo – op.

Marts 2013: Det rigt vædede album *The Next Day* nikkede til et af hans hovedværker, idet coveret var en hårdhændet modifikation af coveret til Berlin-albummet 'Heroes' fra 1977. Musikken var en retrospektiv undersøgelse af hans komplekse rock fra nogenlunde samme periode.

Og endnu et nik til fortiden: Sangen »Where Are We Now« var en for Bowie overraskende nostalgisk genvisit i det midt-70'er-Berlin, han boede i sammen med Iggy Pop.

Ligeledes marts 2013: Åbningen af den store retrospektive udstilling *David Bowie is* i Victoria and Albert Museum i London, som havde fået en unik adgang til The David Bowie Archive. Udstillingen har siden været på verdensturné og er p.t. i Bologna.

November 2014: Opsamlingsprojektet *Nothing Has Changed*, der i den største udgave strakte sig over et tredobbelt cd-sæt.

Og den 8. januar 2016: Bowies sidste album, *Blackstar*, der helt ud i titlen markerede, at kræften var ved at vinde. Det udkom to dage, inden han døde. Men det er værd at droppe

den biografiske læsning af værket og bare nyde, hvordan Bowie med en sidste stor gestus rakte ud i endnu en mulig fremtid.

Som en musicaldronning

Parallelt med *Blackstar* arbejdede Bowie på musicalen *Lazarus* i samarbejde med Enda Walsh. En *sequel* til 1976-filmen (og 1963-romanen) *The Man Who Fell To Earth*, hvori Bowie selv spillede hovedrollen. Bowies sange blev udvalgt til at ledsage fortællingen, ikke omvendt – og de er blevet arrangeret af Henry Hey og fremføres af skuespillerne. Og det er disse i alt 16 Bowie-coverversioner plus et par originaler, man kan høre på albummet *Lazarus – Original Cast Recording*. Musicalen havde premiere i New York 7. december sidste

år, og der er p.t. mulighed for at se den i London.

Bowie elskede musicals. Han søgte ikke at lægge skjul på, at tone-springet i Ziggy-klassikeren »Starman« var stjålet fra Judy Garlands afsyngning af ordet »somewhere« i klassikeren »Over The Rainbow« fra *The Wizard of Oz*. Ja, i hvert fald ved én koncert lod han sangene glide over i hinanden.

Og på et andet af hans mesterværker, den orwellianske konceptplade *Diamond Dogs*, kan man flere steder høre ham frasere som en ægte musicaldronning.

Så. Ideen om en musical fuld af Bowie-sange er på ingen måde fjern. Desværre finder jeg resultatet endog meget fjernt fra den del af Bowies kunstneriske virke, som han selv

Efterklang opførte operaen 'LEAVES - The Colour of Falling' i den 1.000 kvadratmeter store atomkælder under Københavns Kommunehospital i 2015. Heldigvis findes den nu også som album. Foto: Tine Reingaard

Sådan bevæger teksten sig i en organisk udvikling, hvor betydningerne hele tiden skifter, og lyrikken glider endda over i det næste nummer, pladens højdepunkt for mit vedkommende, »Leaves«, sunget af den unge kontratenor Morten Grove Frandsen. I dette requiem over menneskeheden – som jeg hører det – bliver den

forgængelighed, som det faldende efterårsblad symboliserer, forbundet med menneskekroppens forgængelighed. Og dette bliver formidlet med den blanding af virtuositet og følsom indlevelse, som er gennemgående for pladen, men som altså når et af sine højdepunkter her.

Kun et enkelt sted på pla-

den er jeg en lille smule skeptisk, og det er i afslutningen på pladens første nummer, hvor et kor af stemmer synger linjen »Cities of glass / in the sky«, og hvor det kommer til at lyde nærmest som en rockopera. Men trods dette eneste lille kritikpunkt, må jeg sige, at Efterklang, Karsten Fundal og The Happy Hopeless Orchestra virkelig lykkes med deres

genreoverskridende musikalske undersøgelse af undergangens og skønhedens mange sider.

Kærlighedens skyggeside

Allerede fra de første toner af Niels Rønsholdts *Me Quitte* bliver det klart, at der er tale om musikalsk omvendning. Meget konkret og gennemført omvendning.

Jacques Brel's »Ne me quitte pas«, forlad mig ikke, er blevet til *Me quitte*, forlad mig. Ligesom de første toner, sandsynligvis spillet på klaver, bliver afspillet baglæns og dermed mister deres anslag og mest af alt fremstår mystiske. Og da Niels Rønsholdt og færøske Anna Katrin Egilstrød begynder at synge, synger de lyrikken baglæns.

Niels Rønsholdt har først komponeret sange med brudstykker af lyrikken fra »Ne me quitte pas«, så har han indspillet dem og afspillet dem baglæns, og så har han og Anna Katrin Egilstrød lært at synge dem baglæns.

Resultatet er et sjældent kompromisløst og smertefuldt dyk ned i de mørke sider af kærlighedens væsen. *Me Quitte* er en meget helstøbt og hudløs musikalsk undersøgelse af tilværelsen set fra den kærlig-

hedsskeptisk synspunkt. Det er en fornægtelse af massekulturens – og hermed i en vis forstand også visesangenes – evindelige tro på, at den romantiske kærlighed nok skal lykkes, at den nok skal bære.

Og det er dermed en sublim formidling af følelsen af at stå uden for den optimisme, som kærligheden kan repræsentere. At stå der uden håb, men også fuldstændigt uden illusioner.

Me Quitte er bærer af en sjælden skønhed. Med omvendthedsens nonsenssprog taler den direkte til sjælen. Sender små grå pile ind i hjertet. Ind i solar plexus. Den gennemfører vores forestillinger, og den efterlader os både rensede og konfuse.

erneg@information.dk

Efterklang og Karsten Fundal: 'LEAVES - The Colour of Falling' (Tambourhinoceros) Niels Rønsholdt: 'Me Quitte' (Dacapo)

genoplivede i sine sidste år. Nemlig den radikale kunstner, som brød nutidens, fortidens, fremtidens musik i sit helt unikke prisme.

På *Lazarus* er der ikke noget prisme. Her er faktisk ingen reelle brydninger af forlægget. Bare udvindinger og blødgørelser.

De fleste af de 16 Bowie-coverversioner lyder som en kompetent eksekveret, kunstnerisk ligegyldig teaterkoncert. Store kunstværker fremført af langt fra kunstneriske sjæle.

Også selv om en af dem er den fremragende skuespiller Michael C. Hall, kendt fra *Six Feet Under* og *Dexter*. Han synger desværre som en sekunda-Bowie. Henry Heys tilgang – som naturligvis er valgt i samråd med Bowie – er berøringsangst.

Airconditionerede respirator-popversioner. Man undrer sig.

Undervejs må jeg tage mig selv i at synge med. Men det er bare hukkommelseskaraokke. Syngende med på min erindring om originalerne.

Bevares, musicalskuespillerne kan ikke slå dem ihjel, kompositionerne, men de kan behandle dem, som om de hørte til i iltfattige museumsmontrer. Og det gør de. Så musicalnumrene er frustrerende lytning.

Kærlighedserklæring

Men *Lazarus* bliver alligevel til de blandede følelsers holdeplads, fordi albummet også indeholder Bowies tre sidste sange skabt her i dennesidigheden – stammende fra de samme indspilningssessions og med de samme musikere og den samme pro-

ducer som på *Blackstar*. Så lad os for en sidste stund dvæle ved Davie Bowie i fuld, kunstnerisk vigør – til det sidste. Som det står til skue i hans sidste tre (mere og mindre vellykkede) sange:

»Killing A Little Time« – Raseri? Versets forfærdelige elguitarriff viger heldigvis pladsen for omkvædets pluralisme af flimrende klaver, hvæsende blæsere, udflydende bas og stramt tæskede trommer.

*I'm fading, man
I'm the broken line*

Ja, raseri.

»No Plan« – Forsoning. En smukt hjemsogt undersøgelse af væren og ikkeværen. Både i nummerets rørende instrumentale vegetation om-

kring Bowies – her pergamenttynde stemme fuld af alderens vemod. Og i teksten:

*My moods
My beliefs
My desires
Me alone
Nothing to regret
This is no place, but here I am*

»When I Met You« – Til den efterladede? I hvert fald en løst hængslet kærlighedserklæring med svampet bas og smadrede guitarer, der lyder, som om de kommer fra et demobånd. Måske planket fra Bowies eget demobånd til nummeret? Et sidste kig ind i troldmandens værksted?

I was filled with truth

*It was not God's truth
Before I met you*

Hermed tre sange til os, de efterladede. Tak.

rach@information.dk

Lazarus - Original Cast Recording (Columbia/Sony)